

Başboğa, Ö. (2026). Neriman Nüzhet'in Rübab dergisindeki şiirleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 515-530.

NERİMAN NÜZHET'İN RÜBAB DERGİSİNDEKİ ŞİİRLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Özlem BAŞBOĞA*

Öz: Türk edebiyatında eserleri dergi ve gazete sayfalarında kalmış pek çok yazar mevcuttur. Bunlardan biri de Neriman Nüzhet'tir. Neriman Nüzhet, *Rübab* başta olmak üzere *Kadınlar Dünyası*, *Yeni Şark* gibi mecmualarda şiir, deneme, makale gibi farklı türlerde eserler yayımlamıştır. Buna rağmen Neriman Nüzhet'in eserleri üzerine geniş ve doyurucu bir çalışmaya rastlanmamıştır. Birkaç çalışmada yazarın ismi zikredilmiş ancak eserleri incelenmemiştir. Yazarın şiirlerinin incelenmesi bir yandan bir kadın şairin edebî verimleri hakkında bilgi verirken diğer yandan dönem edebiyatının daha iyi anlaşılmasına katkı sunacaktır. Şair *Rübab*'da on dokuz şiir ve üç deneme yayımlamıştır. Çalışmada şairin 9 Şubat 1327 (22 Şubat 1912) – 2 Kânûn-i sâni 1329 (15 Ocak 1914) tarihleri arasında *Rübab* dergisinde yayımlanan şiirleri Latin harflerine aktarılmış, şiirler içerik ve biçim açısından incelenmiştir. Fecr-i Âti edebiyatının temsilcileri arasında gösterilen Neriman Nüzhet *Rübab*'daki şiirlerinin büyük bir kısmında akşam vakitlerini, durgun suları, bu anların uyandırdığı elem duygusu gibi ferdî konuları anlatmış, Balkan faciasından sonraki şiirlerinde ise millî bir duyuş hâkim olmuştur. Çalışmada, şiirlerdeki değişim içerik ve biçim açısından dikkatlere sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Modern Türk Şiiri, Neriman Nüzhet, *Rübab* Dergisi, Fecr-i Âti.

AN ANALYSIS OF NERİMAN NÜZHET'S POEMS IN THE RÜBAB JOURNAL

Abstract: Many writers in Turkish literature have seen their work confined to the pages of journal and newspapers. One of these is Neriman Nüzhet. She published works in various genres, including poetry, essays and articles, in journals such as *Rübab*, *Kadınlar Dünyası* and *Yeni Şark*. Despite this, no comprehensive, in-depth study of Neriman Nüzhet has been found. While the author's name has been mentioned in a few studies, her work has not been analysed. Analysing the author's poetry would provide insight into the literary output of a female poet and contribute to a better understanding of the literature of the period. The poet published nineteen poems and three essays in *Rübab*. This study transcribes and analyses these poems in terms of both content and form, focusing on those published in the journal between 9 February 1327 (22 February 1912) and 2 Kânûn-i sâni 1329 (15 January 1914). Regarded as a representative of the Fecr-i Âti literary movement, Neriman Nüzhet primarily addressed personal themes, such as evening hours, still waters, and the sense of sorrow evoked by such moments in her *Rübab* poems. However, following the Balkan catastrophe, a national sentiment prevailed in her poetry. This study highlights the changes in her poetry in terms of both content and form.

Keywords: Modern Turkish Poetry, Neriman Nüzhet, *Rübab* Journal, Fecr-i Âti.

İkinci Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte Türk basın hayatı canlanmış, pek çok gazete ve dergi yayımlanmıştır. Bu dönemde yayın hayatına başlayan *Rübab* dergisi yazar kadrosuyla

* Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, ozlem.basboga34@gmail.com

 ORCID: 0000-0003-4976-5218

Türk edebiyatında özel yeri olan süreli yayınlardan biridir. Nazım Hikmet Polat'ın, "II. Meşrutiyet Devri basın ve edebiyat hayatının iyi bir aynası" (2005, s. 19) olarak nitelendirdiği dergi, "Türkiye'deki bütün edebî oluşumları kucakla"ma (2005, s. 20) isteğiyle yayın yapmıştır. Nitekim dergi bir yandan tanınmış yazarların eserlerini neşrederken diğer yandan daha az tanınan isimlere de eserlerini yayımlama imkânı tanımıştır. *Rûbab* ayrıca çok sayıda kadın yazara yer vermesiyle de özel bir yere sahiptir. Bedia Cenah, Bedia Süha, Belkıs Ferit Hanım, Belkıs Seniha, Betül Reşat, Feyziye M., Hacer, İhsan Raif, K. S. Hanım, Maide Hanım, Mevhibe Ziya, Munise Şefik, Münevver, Münevver Asım, Münevver Hanım, Nuriye, Saadet Mehmet Hanım, Sadiye Vesile, Samiha Cavidan, Tebrike Hanım gibi kadın yazarların şiirleri, deneme ve hikâyeleri dergide yayımlanmıştır. Dergide eserleri yayımlanan kadınlardan biri de Neriman Nüzhet'tir.

Neriman Nüzhet'in *Rûbab*'da 19 şiiri yayımlanmıştır. Bunlar "Mesâ-yı Şitâ" (C.I. S. 3, 09 Şubat 1327, s. 23), "Akşamın Münacatı" (C.I. S. 4, 16 Şubat 1327, s. 32), "Gün Sonu" (C.I. S. 7, 08 Mart 1328, s. 56), "Sabah" (C.I. S. 11, 05 Nisan 1328, s. 102), "Akşam" (C.I. S. 15, 26 Nisan 1328, s. 158), "Suların Şiiri" (C.I. S. 18, 17 Mayıs 1328, s. 194), "Son Saat" (C.I. S. 21, 07 Haziran 1328, s. 225), "Serap Vakitleri" (C.I. S. 23, 21 Haziran 1328, s. 250), "Nisyân" (C.I. S. 28, 19 Temmuz 1328, s. 322), "Bahara" (C.I. S. 31, 09 Ağustos 1328, s. 353), "Menekşe Göl" (C.I. S. 35, 06 Eylül 1328, s. 399), "Akşamlar" (C.II, S. 43, 13 Kanun-i evvel 1328, s. 45), "Akşam ve Hilal" (C.II, S. 50, 07 Mart 1329, s. 108), "Hücum Günü" (C. II, S. 52, 21 Mart 1329, s. 136), "Şarkın Ruhu" (C.II, S. 54, 03 Nisan 1329, s. 166), "Endişe" (C.II, S. 56, 18 Nisan 1329, s. 204), "Hazan Akşamı" (C.II, S. 65, 20 Haziran 1329, s. 350), "Hazan ve Akşam" (C.II, S. 78, 10 Teşrin-i evvel 1329, s. 479), "Ben" (C.II, S. 89, 02 Kânûn-i sâni 1329, s. 654) isimli şiirlerdir. Şiirlerinin yanı sıra aynı dergide "Elem Safhaları" (C.II, S. 60, 16 Mayıs 1329, s. 273), "Kamerin Hatıraları" (C.II, S. 69, 18 Temmuz 1329, s. 332), "Marmara'nın Geceleri" (C.III, S. 105, 20 Şubat 1329, s. 73) isimli üç deneme de yayımlanmıştır. Şairin *Kadınlar Dünyası*'nda yayımladığı şiirleri "Hicran Sesleri" (nr. 17, 20 Nisan 1329), "Bizans" (nr. 96, 8 Temmuz 1329) "Bahar" (nr. 112, 5 Teşrin-i Evvel 1329) şiirleridir (Yılmaz, 2009, s. 196). *Yeni Şark* gazetesinde 12, 18, 25, 34, 39, 46, 61, 89, 109, 137, 158, 166. sayılarda "Kadınlık Sütunu"nda yazmıştır. Bu yazılardan 137. sayıdaki "Anadolu Mektupları - Yunan Entrikaları" ve 158. sayıdaki "Beyoğlu'ndaki Balo" yazıları dışında kalanlar "İstanbul Muhabirimizden" başlığını taşımaktadır.(Çelik, 2021). Neriman Nüzhet "Gazetenin İstanbul muhabiri olmakla birlikte Kadınlık Sütunu'nda en çok makalesi bulunan isim"dir (Çelik, 2021, s. 85).

Kaynaklarda Neriman Nüzhet'in hayatıyla ilgili yeterli bilgiye rastlanmamıştır. Bazı çalışmalarda ismi geçmekle beraber nerede doğduğu, nasıl bir eğitim gördüğü ve nerede vefat ettiği tespit edilememiştir.¹ *Rûbab* üzerine yaptığı çalışmada Nazım Hikmet Polat, edebiyat

¹ Neriman Nüzhet'in bir kadın mı yoksa müstear isim kullanan bir erkek mi olduğu konusu kesin olmamakla beraber kanaatimizce yazar bir kadındır. Taha Ay, *Türk Kadın Şairleri* (1934) isimli eserinde Neriman Nüzhet'in ismini anar ve onu bir şiirine yer verir (s. 58). Murat Uraz da *Kadın Şairlerimiz I* isimli çalışmasında şairin ismini anar ancak hayatı hakkında herhangi bir bilgi vermez. Uraz, 1908 sonrasında dergi ve gazetelerde imzası görülen kadın şairlerden birinin Neriman Nüzhet olduğunu söyler (1941, s. 10-11). Özlem Nemutlu, Neriman Nüzhet'in *Yeni Şark*'ta yazan kadınlardan biri olduğunu belirtir (Nemutlu, 2021, s. 76).

Neriman Nüzhet'in bazı şiirlerinin altında "Boğaziçi" ibaresi yer almaktadır. Bu bilgi ve şairin *Yeni Şark* gazetesinde "İstanbul Muhabirleri" sütununda yazması, şairin en azından İstanbul'da yaşadığına delil sayılabilir. Ayrıca yazarın isminin müstear olması ihtimali hatta erkek olması da mümkündür ancak yazarın kadın olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim 2 Şubat 1922 tarihli Yarın isimli mecmuada Neriman Nüzhet'in ismi geçer:

Edebiyatımızda bugünkü kadar fazla kadın imzası, bu kudrette olmak şartıyla asla görülmemiştir. Bu sene intişar eden iki üç hikâyeden biri bir kadının, akşam gazetelerinden birinin Berlin muhabirlik vazifesi yine bir kadındır. Neriman Nüzhet, Halide Nusret, Suad Derviş, Süheyla

tarikhlerinde Neriman Nüzhet'in adının şiirle birlikte anılmadığını dile getirir. Polat'a göre şair "II. Meşrutiyet yıllarının ferdiyetçi edebî zümresi Fecr-i Âtî'yi taklitten öte, temsil" (Polat, 2003, s. 32) edebilecek isimlerden biridir. Fecr-i Âtî, Meşrutiyet'in ilanından sonra "bulaşıcı bir hastalık gibi ortalığa yayılan ve her türlü estetik zevkten, sanat endişesinden mahrum bir yığın dergi ve gazetede görülen edebiyatsız edebiyat mahsulleri"ne (Okay, 2013, s. 177) bir tepki olarak ortaya çıkmış sanat, estetik endişesini ön planda tutmuş bir topluluktur. Neriman Nüzhet'in şiirlerinde de sanat endişesinin gözetildiği görülmektedir. Sanatçının şiir ithaf ettiği Ahmet Haşim ve Hamdullah Suphi'nin Fecr-i Âtî şairleri olması bu bağlamda anlamlıdır.

1. Neriman Nüzhet'in Rûbab'daki Şiirlerinin Genel Görünümü

Neriman Nüzhet *Rûbab* dergisindeki şiirlerinde genellikle akşam vakitlerini, gün batımının yarattığı renkli tabloyu, gölleri ve sonbahar mevsimini anlatmıştır. Tabiat genellikle bir sisin ardında; keskin çizgileri silinmiş bir şekilde, bir müphemiyet içinde ele alınmıştır. Bu şiirlerde öne çıkan bir diğer unsur ise durgun sular ve göllerdir. Neriman Nüzhet, "Sabah" ve "Bahara" şiirleri hariç diğer tüm şiirlerinde elem duygusunu terennüm etmiştir. Neriman Nüzhet toplumun sorunlarına, ülkesinin durumuna da kayıtsız kalmamıştır. Neriman Nüzhet şiirlerinde insanı anlatmayı tercih etmemiştir. Vatan ve bayrak için yazdığı şiirlerde dahi insan yer almaz. Örneğin "Akşam" şiirinde "Eşya melal içinde" diyen şair insanın melal duygusuna yer vermez. Hüzün gibi, ağlamak gibi insana ait özellikler yollar, gölgeler, sular gibi cansız unsurlara atfedilir. Bu şiirlerde tabiatı izleyen insan değil göllerdir.

1.1. Biçim

Neriman Nüzhet *Rûbab* dergisindeki şiirlerinde çağdaşlarının kullandığı biçimleri tercih etmiştir. Şairin kullandığı biçimlerden biri sonedir. Sone, İtalyan edebiyatından Fransız edebiyatına geçmiş bir biçimdir ve bütün Avrupa edebiyatlarında kullanılmıştır (Dilçin, 2013, s. 368-369). Neriman Nüzhet soneyi "Mesâ-yı Şita", "Gün Sonu", "Akşam", "Suların Şiiri", "Bahara", "Akşam ve Hilal", "Hazan Akşamı", "Ben" isimli şiirlerinde kullanmıştır. Şairin en fazla kullandığı biçimin sone olduğu görülmektedir. Neriman Nüzhet, bunun yanında farklı biçimleri de kullanmıştır. Dörtlüklerden oluşan şiirleri "Serap Vakitleri", "Nisyân", "Akşamlar", "Şark'ın Ruhu"dur. "Hücum Günü" beşliklerden oluşurken serbest biçim kullandığı şiirleri de vardır. Bu şiirlerde içerikte olduğu gibi biçimde de farklı ve ayırıcı bir

Muhterem, Leman Asaf hanımların yazıları sanatla meşgul olan herkesin gözlerine çarpmıştır. (Yarın, 2 Şubat 1922).

Neriman Nüzhet, *Yeni Şark*'ın 12. sayısında "Kadınlık Sütunu"nda "İstanbul Muharremizden" başlıklı köşede şöyle bir bilgi vermektedir:

"*Yeni Şark*"ın kadınlığa ayrı bir sütun tahsis etmesi, benim gibi birçok kadınları mütehasşis etmiştir. Buna emin olunuz. Erkeklerin kadınlık hakkındaki sahte telkinlerini ve erkeğe de kadına da şeref vermeyecek sahte hürmetlerini gören kadınlar "*Yeni Şark*"ın ciddi sütunlarına lakayd kalamazlar. (Neriman Nüzhet, 1337, 3).

Yazarın, aynı gazetenin 20 Ağustos 1337 tarihli 18. sayısında yayımlanan yazısında da şairin kadın olduğunu gösterecek bilgiler yer almaktadır:

Benim bir ihtiyar halam var: Onun nazarında nefise erbabı cemiyet-i beşeriyenin en aşağı tabakadaki insanlarıdır. Mesela ressamı boyacı, aktöre soytarı der. Artık benim gibi imzasıyla, yazılarıyla her hafta kim bilir kaç erkeğin karşısına çıkacak olan bir kadın hakkında ne düşünür? Bunu siz tasavvur ediniz. Size muntazaman yazı yazacağımı söylediğim zaman o kadar hayret etti ki başörtüsüz Bayazıd Meydanı'na çıksam ancak bu kadar şaşırırdı. (s. 3).

Söz konusu yazının devamında da şairin kadın vurgusu devam etmektedir. *Yeni Şark*'ın 46. sayısında Anadolu'da süren Milli Mücadele'ye İstanbul kadınlarının desteğinin beklendiğini, İstanbul'da yaşayan Müslüman Türk kadınların Rum mağazalarından alışveriş yapımayarak Anadolu'ya destek olabileceklerini anlatır. Yazı, bir kadın şairin kendi hemcinslerine tavsiyeleri tonundadır. Bu örneklerden dolayı Neriman Nüzhet'in bir kadın olduğu kanaatindeyiz.

taraf yoktur. Şair, edebi anlayış olarak empresyonist şiire yakın durmaktadır. Neriman Nüzhet, *Rûbab* dergisindeki şiirlerinde tabiatı gördüğü gibi değil, hissettiği şekliyle anlatmıştır. Bu durum onun empresyonist bir sanat anlayışına sahip olduğunu düşündürmektedir. Nitekim empresyonizm “tamamiyle sanatkarın görme duyusu ile iç dünyası arasındaki ilişkiye dayanan bir sanat anlayışıdır. Bu anlayışta, dış dünya karşısında sürekli yenilenen bir bakış ve bu bakışın sürekli değişen bir ışık ve renk ortamında görünenlerin psikolojik/iç dünyaya olan yansımalarının ifadesi esastır.” (Çetişli, 2014, s. 125). Resim sanatında “renk ve ışık izlenimleri”ni öne çıkaran empresyonizm, “anların, belli durumların tespitini esas alır” ve an’ı anlatır (Kefeli, 2014, s. 150). Neriman Nüzhet de tabiat tasvirlerinde kırmızı, mor, erguvan, sarı, yakut, zümrüt gibi renkler bazen doğrudan, bazen bu renklere sahip unsurlar vasıtasıyla sık sık kullanır. Empresyonistlerin renk tercihleriyle (Asiltürk, 2018, s. 62) Neriman Nüzhet’in kullandığı renkler benzerdir. Empresyonizmde de sanatçının sosyal hayatla ilgisi kopuktur. Neriman Nüzhet şiirlerinin genelinde ferdî duygularını anlatmıştır. Şairin bütün şiirlerinde renk ve ışığın çok fazla yer alması, sanatçının görme duyusunu çok fazla öne çıkarması, dış dünyayı her an değişen ışık ve renklerle görmesi, onun empresyonist olarak tanımlanmasını gerektirir.

2. Tabiatın Alınlanma Biçimleri

Neriman Nüzhet’in şiirlerinde tabiat önemli bir yer tutmaktadır. Şairin tabiat tasvirleri genellikle subjektiftir. O, gördüklerini olduğu gibi yazmayı tercih etmemiş, seyrettiği tabiatı kendi iç dünyasındaki yansımalarıyla mısralara dökmüştür. Şair tabiatı anlatırken onu bir kadın gibi ele almıştır. Tabiat yalnızca seyredilen bir manzara değil, aynı zamanda koruyan, saklayan bir kadın, sığınılacak bir annedir. Şairin tabiatı bu şekilde ele alması insanın doğasıyla ilgilidir çünkü “Hepimiz için doğa, başlangıçta besleyen ve sarıp sarmalayan anneye eklenen ilk narsisizmin devamından başka bir şey değildir.” (Bachelard, 2023, s. 94). Şair, “Mesâ-yı Şitâ” şiirinde akşam vaktini tasvir ederken “meşime-i hâb” benzetmesi yapar:

Sâkit, âvâre bir meşime-i hâb;

Çöküyor gamlı gölgelerle türab

Meşime, “memelilerde cenîni anneyle bağlayan, beslenmesini, solunumunu sağlayan, esnek, değirmi bir et parçası biçimindeki organ, son, döl eşi, etene”dir (URL 1). Meşime, bebeğin anne karnında beslenmesine ve teneffüsüne hizmet eder; bebeği her türlü dış tehdide karşı korur. Bu şiirde akşam, anne rahmi gibi ele alınmıştır. Şairin tabiatı bir anne olarak gördüğü metafor “Akşam” şiirinde çok daha net bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Şair akşam vaktine “Akşam! Sen ey kederlerin âsûde me’meni” diyerek seslenir. Şair için akşam, kederi dindiren, bir anne gibi sakin, rahat ve güvenle sığınılacak bir vakittir. Bu benzetmeler şairin tabiatı dişil bir unsur olarak ele aldığını göstermektedir. Neriman Nüzhet’in şiirindeki doğa genç bir kadındır. Şair, “Hazan Akşamı” şiirinde, “Yatar ufukta güzel, penbe bir kadın gibi şâm” mısraında bunu açıkça dile getirir. Şair, tabiattaki kederi tasvir ederken kadın figüründen faydalanır. “Gün Sonu” şiirinde böyle bir durum söz konusudur. Şair akşam vaktini anlatırken “Bir ince dul kadın ahıyla haşır olur eb’ad” demektedir.

Neriman Nüzhet tabiatı tasvir ederken görme ve işitme duyularını ön plana çıkarmaktadır. Bu durum Batı’nın güzeli anlatma yaklaşımıyla benzerdir. Batı sanatında güzellik olgusu uzun bir süre görme ve işitme duyularıyla anlatılmıştır. Bodei’ye göre (2008) bunun sebeplerinden biri görme ve işitme duyusunun “algılamaları, görelî uzaklıkla herkes tarafından aynı anda paylaşılabilen ve denetlenebilen ortak duyular” (Bodei, 2008, s. 38) olmasıdır. Bu durum diğer duyular için geçerli değildir. Bodei (2008), “soylu” iki duyuyu olarak adlandırdığı görme ve işitme duyularına yapılan vurgunun çok eski olduğunu; Batılı kuramcılarının güzellik olgusunu “göze ve kulağa hoş gelen şey” (Bodei, 2008, s. 38-39) olarak tanımladıklarını dile getirir.

İncelediğimiz şiirlerde tabiat genellikle renklerle ve seslerle tasvir edilmiştir. Akşam vakitlerinde gökyüzünün renkten renge geçişi, sulara yansıyan ışık huzmeleri birçok şiirde yer alır. “Akşamın Münacatı” şiirinde “Yüksekte sisli dağları akşam çiçeklemiş / Serpilmiş adn-ı mağribe yâkût-hûn şâm”; “Akşam” şiirinde “Akşam... Ufukta kırmızı leylâklar âlemi”; “Serap Vakitleri” şiirinde “Güneş batınca sevhilde yandı jâle- âb / Turunç ufukların üstünde açtı zümrüdlere” mısraları ve daha pek çok mısra, şairin tabiatı görme duyusuyla anlattığını göstermektedir. Şairin görme duyusunun yanı sıra doğayı işitme duyusuyla anlattığı pek çok şiiri vardır. Bunlar arasında “Gün Sonu” şiirinde “Ve lahza lahza eninlerle şehka-gir azâb / Kederli lanelerin erganun-zârı gelir”; “Sabah” şiirinde “Şimdi kuşlar öter uzaklarda / Hep akar ince, musikili sular”; “Son Saat” şiirinde “İnler elemli yollarda bir savt-ı bî-mecal (....) Sessizce geçti giryeli birkaç ayak sesi” mısraları örnek gösterilebilir. Ancak şiirlerde zaman zaman diğer duyulara da yer verildiği görülmektedir. Şairin koku duyusunu öne çıkardığı şiirlerinden biri olan “Bahara” şiirinde “Bâdın dudaklarından eser arza ıtır ve bû (....) Rüzgâr güzel kadınlara ıtır ve füsûn arar” ve “Hazan Akşamı” şiirindeki “Yanar başında ilahi buhurların ıtırı” mısraları buna örnek gösterilebilir. Şairin dokunma duyusunu öne çıkardığı mısralara ise “Gün Sonu” şiirindeki “Derin sularda büyür akşamın adem hissi / Gelir kutupların umkından ayrılan bir bâd”; “Serap Vakitleri” şiirindeki “Nefir mâtemi andırdı bâd-ı gam-perver”; “Nisyân” şiirindeki “Hülyalı ufuklarda güneş batmadan evvel / Bir bâd-ı hazân esti nefirin gibi şâma” örnek gösterilebilir. Bu örnekler, tabiat tasvirlerinde görme ve işitme duyularının ön planda olduğunu ortaya koymaktadır.

Neriman Nüzhet *Rûbab*’daki şiirlerinde tabiatı genellikle sisin ardında, yarı müphem bir şekilde tasvir etmiştir. Şairin hemen her zaman akşam vaktini ve gün batımlarını tercih etmesi de bununla ilgilidir. Gün ışığı altında ayan beyan görülen bir manzara yerine keskin çizgileri silinmiş bir tabiatı anlatmak istediği anlaşılmaktadır. “Akşamın Münacatı” şiirinde “Yüksekte sisli dağları akşam çiçeklemiş” mısraı ve “Gün Sonu” şiirinde “Güneş batınca ufuklarda bî-kesi türâb / Uzak sitârelerin kalbi müpheminde erir” mısraları bunu ortaya koymaktadır.

Neriman Nüzhet, “Nisyân” şiirinde muhiti yine sisler içinde boğulmuş bir şekilde görür. Şiirde baştan sona kadar bu müphem tablo sürer. “Hülyalı ufuklarda” güneş batmadan önce bir sonbahar yeli esmekte ve şairin zihninde yüce bir hülya büyümektedir. “Hülya” kelimesi sözlüklerde “hayal” karşılığı olarak verilmektedir. “Hayal” kelimesinin sözlük anlamlarından biri “Belli belirsiz görülen şey; gölge”dir (URL 2). Şairin gördüğü şey belli belirsiz ufuklardır:

Hülyâlı ufuklarda güneş batmadan evvel

(....)

Sakin ve tehi göllere hâb u gam inerken

Sisten boğulur akşamın altında muhitât

Gözden silinir sanki mesafât ebediyyen

(.....)

Müphem kurulur gurbete bir gölgeli mai

Şair, diğer şiirlerinde de bu müphemiyeti sürdürür. Bütün bunlar, tabiatın onun şiirlerinde ne kadar zengin çağrışımlarla yer aldığını ortaya koymaktadır.

2.1. Gökyüzündeki Renk Şöleni: Gün Batımı

Neriman Nüzhet, *Rûbab*’daki şiirlerinin çok büyük bir kısmında gün batımını ve akşam vaktini anlatmıştır. “Mesâ-yı Şitâ”, “Akşamın Münacatı”, “Gün Sonu”, “Akşam”, “Suların Şiiri”, “Son Saat”, “Serap Vakitleri”, “Menekşe Göl”, “Akşamlar”, “Endişe”, “Hazan Akşamı”, “Hazan ve Akşam” gibi şiirlerinden şairin bu konudaki tercihini görmek mümkündür. Şair, *Rûbab*’daki ilk şiiri “Mesâ-yı Şitâ”da bir kış akşamını tasvir etmektedir:

Karlar üstünde akşamın rengi

Erguvâni feriyile yandı melûl

Şair, karın üstüne yansıyan akşamın rengini erguvana benzetir. Erguvan çiçeği Klasik Türk şiirinde çoğu zaman kan imajıyla kullanılmıştır (Ayvazoğlu, 2021, s. 66). Farklı kültürlerde ve medeniyetlerde erguvan etrafında pek çok anlatı vardır. Kış mevsiminde yapraklarını döken erguvan ağacının çiçekleri baharın habercisidir. Dolayısıyla erguvan ölümü ve yeniden doğuşu çağrıştıran bir çiçektir. Erguvan “tıpkı toprakta olduğu gibi doğum, yaşam, ölüm ve yeniden doğuş döngüsünde sembolik bir yer edindiğinden, hayatın temel geçiş dönemlerini destekleyici bir unsur olarak karşımıza çıkar. Buradan hareketle erguvanın insana yeniden doğuş umudunu aşıladığını söylemek mümkündür.” (Koçak ve Gürçay, 2015, s. 36). Dolayısıyla şiirde, kedere rağmen aynı zamanda bir yeniden doğuş umudu olduğu söylenebilir.

Bu kızıl, ince şâm-ı gam-mahmûl

Göklerin bir zerrin, uzak enini

(....)

Ufkun üstünde dürr-i lâ'l-i gurûb

(.....)

Sarıyor ufk-ı esmerini girân

Şiirde zaman ilerledikçe renk de değişir. Gurub, ufuk üstünde kırmızı bir inci gibi görünür, ardından her yer karanlığa gömülür. Şair, *Rûbab*'da yayımlanan ikinci şiiri “Akşamın Münacatı”nda gözlerini yüksek dağlara çevirmiştir:

Serpilmiş adn-ı mağribe yâkût-hûn şâm

Yakut renkli akşamın dağları çiçeklediğini söyleyen şairin, hicran duygusuna rağmen bu an'ı sevdiği anlaşılmaktadır. Akşam vakti, gün batımında görülen kıvrıklık sebebiyle yakut gibi kıymetli ve kırmızı bir mücevhere benzetilmiştir. Yakutun kan ile ele alınması da renginden dolayıdır. Bununla beraber bu benzetmede kan kelimesinin olması şairin mutlu olmadığını da düşündürmektedir. Neriman Nüzhet'in akşam vaktini anlatırken çeşitli çiçeklerden ve onların çağrışımlarından faydalandığı görülmektedir. Neriman Nüzhet, “Akşam” isimli şiirinde “Akşam... Ufukta kırmızı leylaklar âlemi” diyerek akşam vaktini leylak çiçeğine benzetir. Şair mor rengini ve tonlarını sık sık kullanır. Şair, “Gün Sonu” şiirinde akşamı yoklukla özdeşleştirmiş ve bir anlamda gözlerini renklere kapatmıştır. O kederli sesleri dinlemekte ve tenine çarpan rüzgârı, matem nefesini hissetmektedir:

Derin sulara büyür akşamın adem hissi

Gelir kutupların umkından ayrılan bir bâd.

(.....)

Güneş batınca ufuklarda bî-kesî türâb

Uzak sitârelerin kalbi müpheminde erir

Güneş battığında kimsesiz toprağın, yıldızların kalbinde erimesi çarpıcı ve güzel bir metafordur. Neriman Nüzhet “Suların Şiiri”nde yine akşam vaktini ve güneşin yavaş yavaş batmasını anlatır. Güneşin ışıkları ufukta erimekte ve huzmeleri suya akmaktadır. Şair gökyüzünün bu görünümünü yakuta benzetir. Ufkun karanlığa gömülmesi, kül yığınlarının düşmesi gibi güzel ve farklı bir şekilde tasvir edilir:

Silinip ufkun adn-ı yâkûtu

Düştü ebâda tûde tûde remâd

“Serap Vakitleri” şiirinde güneşin batması sırasında sahil “jale-ab”a benzetilmiştir. Çiğ tanesinin rengi kutup mavisi olarak da geçer ve griyle mavi arasında bir renktir. Güneş batarken sahilin büründüğü rengin bu şekilde tasvir edilmesi şairin renklere ne kadar özel bir önem verdiğini göstermektedir:

Güneş batınca sevâhilde yandı jâle-i âb

Turunç ufukların üstünde açtı zümrüdler

Dudaklarında sararmış bir ince sünbül-fer

Dizildi mağribe bir kavm-ı zemerîn-serâb

Menekşe dağlara işlendi burka'ı zer u tâb

Füsûn-u aşk ile mezc oldu sisli gülbinler

Şair, gökyüzünde rengârenk bir tablo görmektedir. Sisin ardında kalsa da güller füsün ve aşk ile iç içedir. Nitekim ufuklar turuncuya, ardından sümbül rengine, menekşeye ve altın rengine bürünür. Anılan renklerin hepsi de gösterişli, parlak renklerdir. Zümrüt gibi kıymetli bir mücevher ve altın gibi değerli bir madene benzetmesi şairin akşam vaktine yüklediği anlamı göstermektedir. “Menekşe Göl” şiirindeki gün batımı yine oldukça görkemlidir. Akşam vakti yeşil gölgelerle gelmiştir. Firuzeden neftiye ve menekşe rengine kadar geniş bir renk yelpazesi söz konusudur:

Sular duruldu, küçük, ince raşeler öldü

Hadikalarda yeşil gölgelerle yandı mesâ

Kenarlarındaki firûzeden yosunlardan

Bu neftî sâyeli akşam menekşe bir göldü

Neriman Nüzhet'in Ahmet Haşim'den etkilendiğinin çok açık görüldüğü şiirlerinden biri “Hazan Akşamı”dır. Bu şiir Haşim'in (2017, s. 124) “Akşam” şiiriyle benzerlik göstermektedir. İki şiir arasında hem anlatılan vaktin akşam olması bakımından, hem kelime kadrosu açısından önemli benzerlikler mevcuttur. Neriman Nüzhet, Haşim'in 4 Ağustos 1324 (17 Ağustos 1911) tarihinde *Servet-i Fünun* dergisinde yayımladığı “Akşam” şiirindeki “Susar meşâcir-i pür-şâm içinde bülbül-i âb / Sular semâ-yı hayâlâtı eyler isti'âb / Döner bu sâhil-i nîlîye gölgeden kuşlar / Ağızlarında, güneşten, birer kızıl dürr-i nâb” (Ahmet Haşim, 2017, 124) mısralarından etkilenmiş olmalıdır. Neriman Nüzhet “Hazan Akşamı” şiirinde ufukta gördüğü kızılığ gelincikle özdeşleştirir. Gelincik hem bir kuşun hem de kızıl renkli bir çiçeğin ismidir. Şair, gelincik çiçeğinin çenek yapraklarının rüzgârda bir kanat gibi çırpınmasını gelincik kuşunun kanatlarına benzetmiştir.

Açar ufukların üstünde sık gelincikler

Kızıl kanatları eyler semâyı istiâb

Eteklerinde güneşten bir erguvân-ı müzâb

Gelir sevâhil-i minâya hep benât-ı güher

Şairin şiirlerinde öne çıkan renklerden biri kıızıdır. Şair bu rengi bazen doğrudan bazen de kızıl-kırmızı renkli çiçekleri anarak kullanır. Bunda Haşim etkisi olduğu düşünülebilir. Nitekim Haşim'in şiirlerinde “kızıl'ın, kırmızı'nın, yakut'un, alev-güneş-ateş rengi'nin” yanı sıra “bu renkleri çağrıştıran ifadeler” (Asiltürk, 2006, s. 84) oldukça fazladır.

Neriman Nüzhet, *Rübab*'daki birçok şiirinde akşam vakitlerini tasvir etmiştir. Neriman Nüzhet'in, akşam vaktini ve gün batımını erguvan, leylak, gelincik, menekşe gibi çiçeklere ve kıymetli mücevherlere benzetmesi, şairin bu anları sevdiğini düşündürmektedir. Şiirlerde yer alan çiçeklerin renklerine bakıldığında kırmızı ve mor renkli çiçeklerin öne çıkarıldığı görülmektedir. Bu durum akşam vakti gökyüzünde meydana gelen renk tayfına bir göndermedir. Ayrıca akşam vakti anlatılırken renkleri bu kadar öne çıkarması, Neriman Nüzhet'in “elfaz ile levha yapmak” istediğini düşündürmektedir (Kaplan, 2017, s. 389).

2.2. Durgun Göller: Su ve Ölüm

Su, Neriman Nüzhet'in şiirlerinde öne çıkan bir diğer unsurdur. Bu sular güneşin ışıklarını, akşam vakti gökyüzünde meydana gelen renk cümbüşünü yansıtan bir ayna gibidir. Şairin dünyayı sadece kendi gözleriyle değil, göller vasıtasıyla da temaşa ettiğini söylemek mümkündür. Su, yalnızca izlenen bir tabiat unsuru değildir aynı zamanda izleyendir çünkü “Göl büyük dingin bir gözdür. Göl bütün ışığı alır ve bundan bir temaşa yaratır.” (Bachelard, 2023, s. 50). Neriman Nüzhet'in şiirlerinde göller ve diğer sular birbirinden farklı ve zengin biçimlerde yer alır. “Akşamın Münacatı”nda “Aks eylemiş sular güneşin iştialini” mısraında

su, güneş ışınlarını yansıtan bir ayna olarak tasvir edilmiştir. Suyun bu şekilde bir yansıtıcı olarak tasvir edilmesi diğer pek çok şiirde yinelenir. Şiirinin ilerleyen mısralarında kırık ve kayıp bir ney göllerde elemle inler:

Şâmin adem- karîn o kırık nây-ı gâibi
Göllerde bir sadâ-yı teellümle titreşir
Göllerde arş u ferşe münâcât eder gibi

Yukarıdaki mısralar Ahmet Haşim'in şiirlerini hatırlatır. Neriman Nüzhet'in Haşim'in şiirinden, onun imgelerinden etkilendiği görülür. "Suların Şiiri"nde Neriman Nüzhet'in pek çok şiirinde karşımıza çıkacak olan bir tasvir vardır. Akşam vakti ufka ölüm buharı serperken güneşin eriyen ışıkları durgun sulara akmaktadır:

Akşamın çeşme-i serâbından
Ufka serpildi bir buhâr-ı memât
Güneşin şule-i müzâbından
Aktı durgun miyâhe son huzemât

Şiirde suyun ölümle ilişkilendirildiği görülür. Bu durum akla Ofelya kompleksini getirmektedir. William Shakespeare'in *Hamlet* oyunundaki Ofelya karakteri, zaman içinde önemli bir imgeye dönüşmüştür. Arthur Rimbaud başta olmak üzere pek çok Batılı şair tarafından kullanılan bu imge Türk şiirinde de kendine yer bulmuştur. Tanpınar'a göre, Ahmet Haşim'in şiirlerinde bu imge "çoctur." (Güven, 2014, s. 19). Neriman Nüzhet'in Ofelya kompleksini Batı şiirinden mi yoksa Haşim'den mi etkilenecek kullandığı meçhuldür. Suyun dış dünyayı yansıtırken aynı zamanda "gölgeleri emmek, içimizde her gün ölen her şeye günlük bir mezar temin" eder (Bachelard, 2023, s. 85). Dolayısıyla "Su bu şekilde ölmeye bir davettir, temel maddi sığınaklardan birine katılmamızı sağlayan özel bir ölüme bir davettir." (Bachelard, 2023, s. 85). Su, şaire yokluğu, ölümü ve kederi hatırlatır. Yukarıdaki mısralarda geçen "buhâr-ı memât" tamlaması bunu açıkça göstermektedir. "Gün Sonu" şiirinde "Derin sular da büyür akşamın adem hissi" mısraı da şairin ölümle su arasında kurduğu ilişkiye örnektir. "Menekşe Göl" şiirinde "Leyale karşı mesâ nâ-tüvân u zâr öldü / Bu lâl ü zâr ölen menekşe bir göldü" mısraları da benzer bir yaklaşımın ürünüdür.

Neriman Nüzhet, "Son Saat" şiirini Ahmet Haşim'e ithaf etmiştir. Şair, Haşim'in 1 Şubat 1326 (14 Şubat 1911) tarihinde *Servet-i Fünun*'da yayımlanan aynı isimli şiirinin ilk mısraını çift tırnak içinde alıntılararak başlar: "Akşam, ufukta beldeler eylerken iştiâl" (Ahmet Haşim, 2017, 171). Neriman Nüzhet, bu şiirinde Haşim'in şiirlerinin bir özeti gibidir. Kelime kadrosu da Haşim'in sık sık kullandığı kelimelerden oluşmaktadır. Neriman Nüzhet'in şiir isimleri de Haşim'in şiirlerini anıştırmaktadır. Bütün bunlar, Neriman Nüzhet'in şiirde Haşim'den etkilendiğini ortaya koymaktadır.

Lâ'lîn kamışlı tenhâ muhitinde göllerin
Yıldızlı gökler açtı bir ummân-ı ihtisâs.

"Serap Vakitleri" şiirinde sulara bakan şairin orada gördüğü şey suda açmış sümbüllerdir. Sümbül çiçekleri mavi, mor, pembe ile sarının çeşitli tonlarında ve beyaz olabilmektedir. Kış mevsiminin sonlarına doğru çiçek açan sümbül doğrudan güneş istemeyen bir çiçektir. Güneşli anları anlatmayı sevmeyen Neriman Nüzhet'in, güneş istemeyen bir çiçeği seçmesi anlamlıdır:

Miyâhe baktım: açılmıştı orda sünbüller,
Işıklı bir göge benzerdi çağlayan şeb-i âb.

Şairin hem bu şiirinde hem yukarıdaki mısralarda suları anlatırken sık sık gökyüzünü de birlikte ele aldığı, bu iki unsur arasında ilişki kurduğu görülmektedir. Neriman Nüzhet'in "Bahara" şiirinde diğer şiirlerinde karşımıza çıkan hüznün duygusunun yerini neşe almıştır. Farsça kökenli bir sözcük olan "nesrin" yabancı gül yerine de kullanılmaktadır. Yabancı gül bir su çiçeği değildir. Burada kastedilen çiçeğin lotus, nilüfer gibi su çiçekleri olması

muhtemeldir. Bunun yanında şairin birçok şiirinde olduğu gibi zıtlıklardan faydalanmış olması muhtemeldir:

Durgun havuzların buruşan mai tülleri

Nesrinlerin verîke-i hüsnüyle işlenir

“Menekşe Göl” şiirindeki su durgundur. Suyun durgunlaşması, suyun üzerindeki dalgaların ölmesi şeklinde tasvir edilmiştir. Akşam vakti diğer şiirlerin aksine yeşil renkle anlatılmıştır. Çimenliğe akşam yeşil gölgelerle inmiştir. Şiirde anlatılan göl, çevresindeki yeşil yosunlarla, yeşilin tonlarından biri olan nefi gölgelerle menekşeye benzetilmiştir:

Sular duruldu, küçük, ince raşeler öldü

Hadikalarda yeşil gölgelerle yandı mesâ

Kenarlarındaki firûzeden yosunlardan

Bu nefî sâyeli akşam menekşe bir göldü

Gunûde sâhili üstünde gûr çiçeklerle

Nazarlarımda ziyâdan bir adn açan bu gölün

Kederli sathına hep nilüferler işledi gün

Şairin tasvir ettiği gölün çevresinde ve üzerinde çiçekler vardır. “Gunûde sahili üstünde gûr çiçeklerle” mısraındaki “gunûde” kelimesinin sözlük anlamı “uyumuş, uyuklamış”tır (URL 1). Ancak mısraın devamında “gûr” kelimesi var. Bu kelime ise “mezar, kabir” (URL 2) anlamındadır. Dolayısıyla burada kastedilen uyumanın ölüm olarak alınması mümkündür. Şiirin devamında ışık ve nilüfer çiçeğinin anılması da bununla ilgilidir. Nilüfer yani lotus çiçeği, Eski Mısır, Hint, Budist gibi Doğulu birçok kültürde kutsal sayılan ve birçok anlam yüklenen bir çiçektir. Antik Mısır’da “güneşin, yaşamın, ölümsüzlüğün, dirilişin ve benzeri çoğu ifadenin” (Özer, 2024, s. 1017) simgesi olan lotus, bu kültürde aynı zamanda üreme ve ölümle de ilişkilendirilmiştir. Ölen kişiye büyü yapılırsa lotus çiçeği olarak yeniden doğabileceğine inanılmaktadır. Budizm’de lotus saflığın, temizliğin, mükemmelliğin ve dirilişin sembolü olmuştur (Özer, 2024, s. 1019). Nilüfer çiçeği “aynı zamanda dişiliğin sembollerindendir.” (Koçak ve Günaltay Başak, 2023, s. 746). Hint kültüründe nilüfer çiçeği dişilikle ilişkilendirilmiştir. Hristiyanlık inancında nilüfer, Meryem Ana’nın “doğurganlığını ve yüce bir varlık olarak dişiliğini temsil eder.” (Koçak ve Günaltay Başak, 2023, s. 746). Şairin nilüferi yani lotus çiçeğini rastgele seçmediği ortadadır. Bu seçim ve şiirin devamında ölüm teminin sürdürülmesi akla saflığı ve temizliği ile öne çıkan ve suda ölen Ofelya’yı getirmektedir. Şiirin devamında ölüm temi gölün ölmesi şeklinde sürdürülür.

Melâl içinde sular akşamın huzurunda

Dudaklarındaki hicrânı ufka nakletti

(.....)

Leyâlê karşı mesâ, nâ-tüvân ü zâr öldü

Bu lâl ü zâr ölen menekşe bir göldü

Neriman Nüzhet’in şiirde andığı menekşe de yine ölümle ve yeniden doğuşla ilgilidir. Menekşe “yeniden başlama ve güce güç katmayı sembolize eder.” (Koçak ve Günaltay Başak, 2023 s. 747). Menekşe çiçeği de mitolojide ölümle ilişkilendirilmiştir: “Roma mitolojisinde bulunan (...) Man kültüründe *Violaria* önemli bir bayramdır ve o gün ruhları mutlu etmek için mezarlarının üzerine menekşeler konur.” (Koçak ve Günaltay Başak, 2023 s. 747). Şairin seçtiği çiçekler genellikle ölümün ve yeniden doğuşun sembolüdür.

Şair, “Endişe” şiirinde de durgun sudan söz eder. Neriman Nüzhet’in şiirlerindeki suların durgun ve ağır sular olması suyun zenginliğiyle ilgilidir nitekim “Zenginleşen şey ağırlaşır. Bunca yansıma ve gölgeyle zenginleşmiş su, ağır bir sudur.” (Bachelard, 2023, s. 87).

Durgun, bir eski göl gibi akşam, muhîtimiz

Renksiz dumanlarıyla eder leyle ilticâ

Bir samt-ı pür-azâb ile her şey kalır cüdâ
Hicrân ü yeis içinde uyur mai bir deniz
Şairin birçok şiirindeki sular hüznü ve melal duygusuyla birlikte yer alırken “Bahara” şiirinde çeşmelerden bile bahar neşesi akmaktadır. Bu şiirde akşam vaktinde güneşin batması sahillerde ilkbaharın güzelliğini resmetmektedir.

Kırlarda çeşmelerden akar neşe-i bahâr
(...)

Akşam, batarken ufka denizlerde gölgesi
Tersîm eder sevâhile bir başka nevbahâr

Neriman Nüzhet’in şiirlerinde ısrarlı bir şekilde anlattığı göller, nehirler, karanlık sular onun şiirini zenginleştiren özelliklerdir. Bu sular şairin ruhunun yansımaları gibidir: ağır, durgun ve dış dünyayı adeta temaşa eden bir gözdür.

2.3. Akşam ve Suyla Bütünleşen Melal

Neriman Nüzhet’in *Rûbab* dergisinde yayımlanmış şiirlerinin çok büyük bir kısmında hüznü duygusu vardır. Şair akşam vakitlerini, gün batımını, suları hemen her zaman bir hüznü duygusu eşliğinde ele almıştır. Neriman Nüzhet, “Sabah” ve “Bahara” şiirleri hariç diğer tüm şiirlerinde elem duygusunu terennüm etmiştir. Şiirlerde elem, girizan, teellüm, matem, keder, fütur, meftur, enin gibi kelimelerin sık kullanıldığı görülmektedir. Şiirlerde keder duygusunun bu kadar yoğun şekilde yer alması, şairin ruhsal durumuyla ilgili olabileceği gibi, bu şiirlerin yazıldığı/yayımlandığı dönemde ülkenin içinde bulunduğu şartlarla ilgili de olabilir çünkü “dinsel ve siyasal idollerin çöktüğüne tanıklık eden dönemler, kriz dönemleri, karanlık ruh haline” (Kristeva, 2020, s. 17) elverişli zamanlardır. Bu şiirler, Osmanlı Devleti’nin çok zor süreçlerden geçtiği yıllarda yayımlanmıştır. Balkan coğrafyasının kaybedildiği, Devlet’in yavaş yavaş çöküşe doğru gittiği bu dönemden şairin etkilendiği açıktır. Nitekim şair, söz konusu acılar için şiirler kaleme almıştır. Şair, yaşanan acılar karşısında bir yas hali içinde görünmektedir. Neriman Nüzhet’in şiirlerinde imgelerin zenginliği ve farklılığı da yine dönem şartlarıyla birlikte ele alınabilir nitekim “Kayıp, yas, yokluk, imgesel edimi tetikliyor ve onu tehdit ettiği ve yıprattığı oranda sürekli olarak besliyorsa da, yapıt fetişini kuran şeyin, bu harekete geçirici kederin yadsınması olduğu da kayda değer”dir (Kristeva, 2020, s. 17). Şairin bir yandan keder dolu şiirler yazarken diğer yandan sulardan akan neşeden söz etmesini bu bağlamda ele almak mümkündür.

Neriman Nüzhet, ilk şiiri olan “Mesâ-yı Şitâ”dan başlayarak neredeyse bütün şiirlerinde melal duygusunu anlatmıştır. Akşam vakti gam yüklüdür ve bu gam göklerin inlemesidir:

Bu kızıl, ince şâm-ı gam-mahmûl

Göklerin bir zerrîn, uzak enini

Şiirdeki hâkim duygu kederdir. Ufuk yavaş yavaş karanlığa gömülürken sessiz ve avare bir uyku da gamlı gölgelerle toprağa çökmektedir. Şiirin ilk mısralarında gün batımı gam yüklü ve inleyen bir unsur olarak tanımlanmış, son mısralarda sessiz bir gecenin gamlı gölgelerle toprağa düştüğü belirtilmiştir.

Sâkit, avâre bir meşime-i hâb

Çöküyor gamlı gölgelerle türab

Şiirde akşamdan bahsedilirken sessizliğin vurgulandığı görülür. Sessizlik hüznü duygusunu pekiştiren bir unsurdur. Şairin şiirlerinde sessizlik de önemli bir yer tutmaktadır. Sessizlik, şiirlerdeki kederli atmosferi pekiştirmektedir. Şair, “Gün Sonu” kederli atmosferi

Ve lahza lahza eninlerle şehka-gir azâb

Kederli lânelerin erganun-zârı gelir

mısralarıyla anlatır. Türk edebiyatında erganun kelimesi org yerine kullanılmaktadır. Kelime “Eski Yunanca aynı anlama gelen órganon ópyavov sözcüğünden alıntıdır.” (URL 3).

Cenap Şahabettin ve Tevfik Fikret gibi şairlerin şiirlerinde de benzer şekilde kullanılmıştır. Şair, bu şiirinde sükût kelimesini sık kullanır:

Mesafelerde uyur kalbimin sükûtu gibi
Bu son vakit bu uzun ve kaffe-i hayâl ü vahîd
Şair “Akşam” şiirinde akşam vaktini, terk edilmiş, yalnız ilahların mateminin yeryüzüne inmesine benzetir. Şiirdeki hemen her unsur kederlidir:
Göklerde hep firâk u tahassürle ağlayan
Metruke-i âlihâtın iner arza mâtemi

Gam-dide bahçelerde uzar sâye-i mesâ
Yollar sükût u hüzn ile gurbetle mümteli
Nüzhet'in eşyaya yaklaşımı da önemlidir. Eşyayı ruhu olan bir unsur gibi tahayyül etmesi dikkate değerdir. Birçok şiirinde tabiata insanî özellik yüklediği görülen şairin eşyaya da benzer bir anlam yüklediği görülmektedir. Bu eşya da melal içindedir:

Eşya melâl içinde... Ziyalar garip u lâl
Mihnet çöker dudaklara bir reng-i hüzn ile
Neriman Nüzhet, bunların yanında elem duygusunu pek çok şiirde anlatmıştır: “Suların Şiiri”nde “Şimdi akşam sular da şiir okudu / Ve semalarda nâ-tüvân keder / İhtizâz etti sermediyyetler”; “Son Saat” şiirinde “İnler elemli yollarda bir savt-ı bî-mecâl”; “Serap Vakitleri” şiirinde “Nefîr mâtemi andırdı bâd-ı gamperver (....) Melûl, uzak korulardan duyuldu âh-ı şebâb / Öterdi ka'r-ı zılâlinde hasta bülbüller”; “Nisyân” şiirinde “Dallarda mükedder, şu tuyûr-ı ebedinin / Akşamla dolan gözleri bir gonca-i hülyâ”; “Endişe” şiirinde “Rüzgâr uzak elemeleri leblerde cem eder / Sessizliğinde gözlerin ağlar bütün hazân”; “Hazan Akşamı” şiirinde “Sükûn-u esmeri leylin melâl içinde iner / Emer dudakları hep buse-i harîr-i garâm” mısraları ve daha pek çok mısra, şairin elem duygusunu ısrarlı bir şekilde ele aldığını göstermektedir. Bununla beraber bu duygunun insan üzerinden değil de tabiattaki unsurlar üzerinden ele alındığı görülmektedir.

3. Sosyal Konulu Şiirleri

Neriman Nüzhet'in *Rûbab*'daki dört şiiri vatan ve bayrak için yazılmıştır. Bu durum, şairin sanat anlayışına dair ipuçları vermektedir. Neriman Nüzhet, *Rûbab*'daki ilk şiirlerinde ferdiyetçi bir sanat anlayışını benimsemiş görünmektedir ancak yaşadığı toplumun acılarına bigâne kalmadığını, vatan için yazdığı şiirlerde ortaya koymuştur. Şair “Akşam ve Hilal” şiirinde Türk bayrağını anlatmaktadır. Şiire müphemiyet içindeki eşyayı, akşam vaktini, camlara vuran güneş ışıklarını anlatarak başlar, sonra sözü bayrağa getirir:

Dolmuş sükût-u müphem eşyâya rûh-ı şâm
Camlarda ihtizâr eden altın ışıkların
Umkunda rîze rîze yanıp parlıyor bârın
Ferdânın ay ve yıldızı pür-nur-ı ihtişam
Şair, bu şiirinde ümitli bir tablo çizer; akşam vaktini diğer şiirlerinden farklı olarak şevk ve ümit içinde anlatır. Bu durum, şairin bütün yaşananlara rağmen umudunu koruduğunu ortaya koyar.

Ruhum diyor: şu akşamı git, öp, kucakla, sev
Neşr etti târ-ı hissime bir humret-i medîd
(....)
Ta altı yüz yıl evveli birden şu göklere
Pervâz eden hilâl-i muzafferdir işte o
Çık, git semâ-yı şevkete ulviyetinle doğ

Neriman Nüzhet, hilalden bahsederken altı yüz yıllık bir geçmişten söz eder. Şairin Osmanlı Devleti'ni başlangıç noktası olarak aldığı görülmektedir. Şairin bu tutumu bir sonraki şiiri olan “Hücum Günü”nde açıkça ortaya çıkmaktadır. “Gönüllünün Defterinden” üst başlığını taşıyan bu şiir Türk milletinin yaşadığı ıstırapla başlar. Ardından şair Allah’a niyazda bulunur. Şair yaşadığı kederi anlatırken yine akşam vaktini tercih eder. Şairin bireysel duygularının yanında millî duygularını anlatırken de akşam vaktini seçmesi, bu zaman dilimini İmparatorluğun çöküşünün sembolü olarak kullandığını düşündürmektedir.

Yurda düşman basmış ezip yürüyor

Bir kaygıdır dilde yanıp büyüyor

Dağda, taşta kara duman tütüyor

Şair, vatanın işgal edilmesinden dolayı Türk milletinin duyduğu ıstırapı ve kaygıyı anlatır. Her yerden kara duman yükseldiğinin söylenmesi, özellikle Balkan coğrafyasında yakılıp yıkılan Türk yurtlarını düşündürmektedir. Şairin, vatani yavrusundan uzak kaldığı için ağlayan bir ana olarak tanımlaması, kendini ise vatanın yavrusu olarak tanımlaması gelenekteki vatan anlayışıyla benzerdir:

Vatan ağlar, yavrusundan cüdâdır

Ben ağlarım çünkü vatan anadır

Bu ağlayış gözü gönlü kanatır

Acı, kullarına büyük Allah’ım

Cürmüm nedir, nedir benim günahım

Ferdî duyguların anlatıldığı şiirlerde inançla ilgili herhangi bir iz söz konusu değilken vatan için yazılan bu şiirde belirgin bir İslamî ton vardır. Şairin şiir boyunca Allah’a yalvarması, vatanın kurtulması için ondan yardım istemesi, düşmanları yok etmesini dilemesi vatan olgusuyla inanç olgusunun birlikte düşünüldüğünü ortaya koymaktadır.

Şair, vatan uğruna can vermenin önemini anlatır, ardından “Türküm, Osmanlıyım” der. Bu mısralar, şairin Türk tarihini Osmanlı Devleti ile bir bütün olarak düşündüğünü göstermektedir. Osmanlı Devleti hâkimiyeti altındaki coğrafyanın çok büyük bir kısmını kaybetmiştir. Bu kayıpların her biri ayrı bir travmadır ancak Balkanların kaybı Türk milletinde çok derin bir iz bırakmış, ağır bir sarsıntı yaratmıştır. Bilhassa Tuna çok özel bir anlamı haizdir çünkü Tuna bir anlamda Balkanlar’ın sembolüdür:

Türküm, Osmanlıyım elbet uluyum

Ben bir büyük hanedânın oğluyum

Milletimin, hakânımın kuluyum

Tuna’nın sesini duydum Allah’ım

Tuna boyu benim eski penâhım

Neriman Nüzhet Türk milletinden bahsederken güçlü bir ses tonuyla konuşmakta, mazisinin büyüklüğünü ön plana çıkarmaktadır. Osmanlı Devleti’nin zor döneminde yazılmış olan bu şiir, bireylerin zor zamanlarda şanlı maziye hatırlama ihtiyacının bir yansımasıdır. Bayrak sadece yaşayanlar için değil, ölenler için de gereklidir:

Bayrağımın ay, yıldızı mezârım

Kanlı kucağına zafer yazarım

Ölürken yaremi ona sararım

Bu şiirde de şair akşam vaktinden ve bu vaktin çağrıştırdığı hüznün duygusundan vazgeçmez. Türk milletinin savaşçı ve cengâver karakterine, savaşçı ruhuna ve mertliğine de vurgu yapılır:

Türk olana kavga, dernek hepsi bir

Mertler cenk yolunda gülüp eğlenir

Ya şan alır, ya Tanrı’ya can verir

Neriman Nüzhet’in vatan için yazdığı bir diğer şiiri “Endişe” şiiridir. Çevreyi durgun ve eski bir göle benzeten şair, muhitin renksiz dumanlarla kaplandığını, her şeyin azap ve

sessizlik içinde olduğunu, denizin hicran ve yeis içinde uyuduğunu anlatır. Rûzgârın uzaklardan elem getirip dudaklarda topladığını söyleyen şair

Gurbette şimdi bâb-ı münâcâtta ağlayan

Zâhidlerin nazarları gökten rehâ diler

demektedir. Şairin bu şiirinde de dinle ilgili referanslar mevcuttur. Bu durum vatan ve din gibi manevi değerlerin birlikte düşünülmesinden kaynaklanmış olabileceği gibi, zor dönemlerde insanın bir yaratıcıya sığınma ihtiyacından da olabilir. Gurbet ve hasret duygusunu tekrar dile getiren şair sonuna kadar asıl konuya girmez. Şiirin son mısraının son kelimesine kadar da şahsi bir mesele anlatılıyor gibi görünür. Ancak dile getirilen endişenin sebebi vatan ve vatanın içinde bulunduğu durumdur:

Loş bahçelerde suver hurâfâtı andıran

Avâre-ser kadınların alnında hep melâl

Matem, her elde bir demet ezhâr-ı ihtifâl

Her dilde aynı rikkat ve endişe, hep vatan

Neriman Nüzhet'in *Rûbab*'ta yayımlanan "Şarkın Ruhu" şiiri diğer tüm şiirlerinden farklı bir konuyu ele almaktadır. Şair bir yandan Şark'ın içinde bulunduğu kötü durumunu anlatırken diğer yandan eleştiriler de getirir. Mabetlerdeki lal ve elem veren buhurlar Şark'a tevekkülü öğretmektedir ancak bu tevekkül olumlu bir durum değildir:

Loş evlerinde hasta, çelimsiz çocukların

Bulmuş fütûr ve uzleti en tatlı bir gıdâ

İlk tuhfe-i tevekkülü dökmüş hayatına

Mabedlerinde lâl u müellim buhûrların

Şairin Şark'ı eleştirdiği bir diğer konu ise yeniliğe karşı gösterdiği dirençtir. Şark, geçen zamanı fark etmemiş, eskide kalmıştır:

Varlıkta sade uzleti etmişsin ihtiyâr

İkaza kadir olmamış asla zaman seni

Gezmiş hep eski gölgeler âsûde hücreni

Göstermişsin teceddüde vahşi bir iğbirâr

Yalnız hatıralarda münâcâtı bilmişin

Yer bulmamış kanında küreyvât-ı ıstifâ

Yok köhne itiyâdına hiç hiss-i imtinâ

Rihletli yolda secdeye mahzûn eğilmişin

Şark'ın kendisini yeniliklere kapatmasını ve aldırışsızlığını eleştiren Neriman Nüzhet şiirin sonunda Şark'a uyanması için seslenir. Şark'tan bahsederken "hasta ruh" demesi Batıların Osmanlı için "hasta adam" demelerini de akla getirmektedir. Şiirde bahsedilen Şark'ın bütün bir Doğu medeniyeti mi yoksa Osmanlı mı olduğu muğlaktır:

Ey uykunun o bıkmaz usanmaz firîftesi

Artık uyan güneş, hanidir, doğdu ufku

Geç kalma, şimdi akşam iner hasta rûhuna

Baykuşların güler sana hâin neşidesi

Neriman Nüzhet'in *Rûbab* dergisindeki şiirlerinin tek bir çizgide ilerlemediği, dönem şartlarına göre konularının değiştiği görülmektedir. Bu durum şairin içinde yaşadığı toplumun meselelerine kayıtsız kalmadığını göstermektedir. Şair pek çok şiirinde dış dünyada gördüğü manzaraları anlatmış olsa da özellikle Balkan Savaşları'nın sonuçlarına kayıtsız kalmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç

Neriman Nüzhet'in *Rûbab* dergisinde on dokuz şiiri yayımlanmıştır. Bu şiirlerin büyük bir kısmında tabiat tasvirlerine yer verilmiş, gökyüzü, günbatımı, keder, sükûnet gibi

unsurlara değinilmiştir. Şair gün batımlarını, bu zaman diliminde gökyüzünde ortaya çıkan renk cümbüşünü, akşam vaktini, bu vakitlerin uyandırdığı elem duygusunu, durgun suları, doğadaki sessizliği, bir sis perdesinin arkasında görünen bir tabiatı anlatmıştır. Şair gün batımlarını anlatırken birbirinden farklı birçok rengi kullanır. Renklerin yoğun ve canlı kullanılması, Neriman Nüzhet'in empresyonist olarak değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Neriman Nüzhet'in şiirlerinde tabiat yalnızca temaşa edilen bir unsur değildir, koruyan, saklayan bir anne; dışı bir unsurdur. Şiirlerde keder duygusunun yoğun şekilde yer alması, şairin ruhsal durumuyla ilgili olabileceği gibi, bu şiirlerin yazıldığı/yayımlandığı dönemde ülkenin içinde bulunduğu şartlarla ilgili de olabilir. Şiirlerde sık sık sessizlikten bahsedilmesi bu kederli atmosferi daha da yoğunlaştırmaktadır. Bununla beraber iki şiirinde şen bir hava vardır. Neriman Nüzhet'in şiirindeki bu değişikliğin sebebi şimdilik meçhuldür.

Neriman Nüzhet toplumun sorunlarına, ülkesinin durumuna da kayıtsız kalmamış, Türk bayrağı ve vatan için şiirler yazmıştır. Şairin milli duygularla dörtlükler şeklinde yazdığı ve diğer şiirlerine göre oldukça uzun bir şiir olan "Hücum Günü" şairin içerik kadar biçim bakımından da milli bir yaklaşım sergilemek istediğini göstermektedir. Şairin Türklüğü Osmanlı ile özdeşleştirdiği görülmektedir. Neriman Nüzhet'in "Şarkın Ruhu" şiiri diğer tüm manzumelerinden farklı olarak Doğu'nun içinde bulunduğu durumu anlattığı, yer yer eleştiriler yapıp önerilerde bulunduğu bir şiirdir. Bununla beraber şair hiçbir şiirinde insana yer vermez. İnsana ait duygular cansız unsurlara atfedilmiştir.

Neriman Nüzhet'in *Rûbab* dergisindeki şiirlerinin muhteva ve biçim bakımından dönemindeki diğer birçok şairle benzer olduğu söylenebilir. Şairin *Rûbab* dergisinde bu kadar şiir yayımlayabilmiş olması, kendi döneminde okunan bir isim olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılacak çalışmalarla şairin diğer çalışmalarının incelenmesi ve külliyyatının oluşturulması hem bir kadın yazarın unutulmasını engelleyecek hem de dönem edebiyatının daha eksiksiz bilinmesine yardım edecektir.

Kaynakça

- Ahmet Haşim (2017). Akşam. *Bütün şiirleri*. (Haz. İnci Enginün - Zeynep Kerman). Dergâh Yayınları.
- Ahmet Haşim (2017). Son Saat. *Bütün şiirleri*. (Haz. İnci Enginün - Zeynep Kerman). Dergâh Yayınları.
- Asiltürk, B. (2006). Ahmet Haşim'in kızıl lisanı. *Kitap-lık*, 95, 83-85.
- Asiltürk, B. (2018). *Hilesiz terazi*. Yapı Kredi Yayınları.
- Ay, T. (1934). *Türk kadın şairleri*. Universum Matbaası.
- Ayvazoğlu, B. (2021). *Güller kitabı*. Kapı Yayınları.
- Bachelard, G. (2023). *Su ve düşler*. (Çev. Z. Bengü). Ketebe Yayınları.
- Bodei, R. (2008). *Güzelin biçimleri*. (Çev. D. Kundakçı). Dost Kitabevi Yayınları.
- Çelik, A. Y. (2021). *Yeni Şark gazetesi (inceleme ve seçilmiş metinler)*[Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Çetişli, İ. (2014). *Batı edebiyatında edebî akımlar*. Akçağ Yayınları.
- Güven, G. (2014). *Tanpınar'dan ders notları*. (Haz. Hayri Ataş). Dergâh Yayınları.
- Kaplan, M. (2017). *Türk edebiyatı üzerinde araştırmalar I*. Dergâh Yayınları.
- Kefeli, E. (2014). *Batı edebiyatında akımlar*. Dergâh Yayınları.
- Koçak, A. & Günaltay Başak, M. (2023). Kutlu annenin çiçek dünyasındaki kutlu yansımaları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö13), 741-754. DOI: 10.29000/rumelide.1379216.
- Koçak, A. ve Gürçay, S. (2015/4). Soyluluk çiçeği "erguvan"a kültürel bir inceleme, *folklor/edebiyat*, 21(84), 33-44.

- Nemutlu, Ö. (2021). *Ahenk ve Yeni Şark* gazetelerindeki hikâye ve romanlarıyla Hadiye Hümeýra, *İzmir'de iz bırakmış öncü kadın yazarlar* içinde. (Ed. Şerife Çağın). Ege Üniversitesi Yayınları.
- Neriman Nüzhet (10 Teşrinievvel 1329 / 23 Ekim 1913). Hazan ve akşam. *Rübab*, II. (78), 479.
- Neriman Nüzhet (13 Kânunuevvel 1328 / 26 Aralık 1912). Akşamlar. *Rübab*, II. (43), 45.
- Neriman Nüzhet (14 Teşrinievvel 1337 / 14 Ekim 1921). İstanbul muhabiremizden [Kadınlık Sütunu]. *Yeni Şark*, (12), 3.
- Neriman Nüzhet (16 Mayıs 1329 / 29 Mayıs 1913). Elem safhaları. *Rübab*, II. (60), 273.
- Neriman Nüzhet (16 Şubat 1327 / 29 Şubat 1912). Akşamın münâcâtı. *Rübab*, I. (4), 32.
- Neriman Nüzhet (17 Mayıs 1328 / 30 Mayıs 1912). Suların şiiri. *Rübab*, I. (18), 194.
- Neriman Nüzhet (17 Teşrinisani 1337 / 17 Kasım 1921). İstanbul muhabiremizden [Kadınlık Sütunu]. *Yeni Şark*, (46), 3.
- Neriman Nüzhet (18 Nisan 1329 / 1 Mayıs 1913). Endişe. *Rübab*, II. (56), 204.
- Neriman Nüzhet (18 Temmuz 1329 / 31 Temmuz 1913). Kamerin hatıraları. *Rübab*, II. (69), 332.
- Neriman Nüzhet (19 Temmuz 1328 / 1 Ağustos 1912). Nisyân. *Rübab*, I. (28), 322.
- Neriman Nüzhet (2 Kânûnusânî 1329 / 15 Ocak 1914). Ben. *Rübab*, II. (89), 654.
- Neriman Nüzhet (20 Haziran 1329 / 3 Temmuz 1913). Hazan akşamı. *Rübab*, II. (65), 350.
- Neriman Nüzhet (20 Şubat 1329 / 5 Mart 1914). Marmara'nın geceleri. *Rübab*, III. (105), 73.
- Neriman Nüzhet (20 Teşrinievvel 1337 / 20 Ekim 1921). İstanbul muhabiremizden [Kadınlık Sütunu]. *Yeni Şark*, (18), 3.
- Neriman Nüzhet (21 Haziran 1328 / 4 Temmuz 1912). Serap vakitleri. *Rübab*, I. (23), 250.
- Neriman Nüzhet (21 Mart 1329 / 3 Nisan 1913). Hücum günü. *Rübab*, C. II. (52), 136.
- Neriman Nüzhet (26 Nisan 1328 / 9 Mayıs 1912). Akşam. *Rübab*, I. (15), 158.
- Neriman Nüzhet (3 Nisan 1329 / 16 Nisan 1913). Şarkın ruhu. *Rübab*, II. (54), 166.
- Neriman Nüzhet (5 Nisan 1328 / 18 Nisan 1912). Sabah. *Rübab*, I. (11), 102.
- Neriman Nüzhet (6 Eylül 1328 / 19 Eylül 1912). Menekşe göl. *Rübab*, I. (35), 399.
- Neriman Nüzhet (7 Haziran 1328 / 20 Haziran 1912). Son saat. *Rübab*, I. (21), 225.
- Neriman Nüzhet (7 Mart 1329 / 20 Mart 1913). Akşam ve hilal. *Rübab*, II. (50), 108.
- Neriman Nüzhet (8 Mart 1328 / 21 Mart 1912). Gün sonu. *Rübab*, I. (7), 56.
- Neriman Nüzhet (9 Ağustos 1328 / 22 Ağustos 1912). Bahara. *Rübab*, I. (31), 353.
- Neriman Nüzhet (9 Şubat 1327 / 22 Şubat 1912). Mesâ-yı şitâ. *Rübab*, I. (3), 23.
- Okay, M. O. (2013). *Batılılaşma devri Türk edebiyatı*. Dergâh Yayınları.
- Özer, A. K. (2024). Evrensel bir sembol olarak lotus çiçeğinin eski Uygur metinlerindeki durumu. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 1016-1040.
- Polat, N. H. (2005). *Rübab Mecmuası ve II. Meşrutiyet dönemi Türk kültür, edebiyat hayatı*. Akçağ Yayınları.
- Polat, P. D. N. H. (2003). II. Meşrutiyet devri Türk kültür, edebiyat ve basın hayatının bir yansıtıcısı olarak Rübab dergisi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 14, 7-41. <https://izlik.org/JA68XA56KW>.
- Uraz, M. (1941). *Kadın şairlerimiz I- kadın şair ve muharrirlerimiz*. Tefeyyüz Kitabevi.
- URL 1: <https://www.osmanlicasozlukler.com/resimlikamus/tafsil-532198-gf3.html> (Erişim Tarihi: 04.03.2025).
- URL 2: <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/g%C3%BB> (Erişim Tarihi: 04.03.2025).
- URL 3: <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/erganun> (Erişim Tarihi: 05.14.2025).
- Yarın*, 2 Şubat 1338 (2 Şubat 1922).
- Yılmaz, S. (2009). *Devrin kadın edebiyatına katkısı bakımından kadınlar dünyası dergisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Extended Summary

This study examines the poems published in *Rûbab* journal by Neriman Nüzhet, one of the female poets whose works have been preserved in the pages of periodicals. No other research on the poet's poems has been encountered. An examination of Neriman Nüzhet's poetry is significant for both contemporary literature and women's literature, and this study is expected to contribute to these fields. The study analyzes the poet's poems published in *Rûbab* journal between 9 February 1327 (22 February 1912) and 2 Kânûn-i Sâni 1329 (15 January 1914) in terms of form and content. Nineteen of Neriman Nüzhet's poems appeared in *Rûbab*. In most of these works, the poet conveys sunsets, evenings, the feelings of sorrow these moments evoke in her, still waters, and the silence of nature. Nature is generally depicted as being shrouded in fog, its sharp contours erased, and rendered in a vague manner.

In her poems, Neriman Nüzhet does not explore all states of nature but rather the colorful landscapes that appear in the evening sky; she paints these scenes with words. In these poems, colors such as red, crimson, purple, and yellow are frequently used—sometimes directly, and sometimes through elements that embody these colors. In the poem “Serap Vakitleri” the gray-blue hue of dewdrops, the orange and emerald tones she uses to describe horizons, the comparison of pale lips to the color of hyacinths, and the golden shade she depicts during sunset are all significant in demonstrating the poet's distinctive use of color. The presence of colored stones such as rubies, pearls, and emeralds, as well as red and purple flowers such as lilac, violet, wild rose, hyacinth, rose, narcissus, and poppy, further illustrate her color preferences. This intense and vivid use of color allows Neriman Nüzhet to be considered an impressionist. Neriman Nüzhet also depicted still waters and lakes in her poems published in *Rûbab* journal. As the poet contemplates these waters, the waters themselves seem to observe the outside world. Like a large eye, the still waters reflect what they see. These poems establish a connection between water and death.

In Neriman Nüzhet's poems, nature is not merely an element to be contemplated; it is a mother who protects and preserves, a feminine entity. The comparison of evening to a mother's womb in “Mesâ-yı Şitâ”; the depiction of evening as a place of trust in “Akşam”; and the statement that a beautiful, pink woman lies on the horizon in “Hazan Akşamı” all support this interpretation. The reference to swans in pools in “Hazan ve Akşam” should also be considered in this context, as swans symbolize naked women in literary works.

The dominant emotion in Neriman Nüzhet's poems in *Rûbab* journal is grief. The setting sun is described through emotions such as sorrow, grief, and groaning. The strong presence of grief in these poems may be related either to the poet's psychological state or to the prevailing conditions in the country at the time these poems were written and published. The frequent emphasis on silence in the poems further intensifies this sorrowful atmosphere.

In her poem “Sabah”, Neriman Nüzhet describes daytime in a remarkably cheerful tone. In this poem, birds chirp happily, while owls—often associated with evil—fall silent. A similar atmosphere prevails in the poem “Bahara”. The women depicted in this poem are portrayed holding pink roses, while the flirtatious women are shown laughing amidst the greenery. Whereas water in her other poems is often described with sorrow, in this poem the joy of spring flows from the fountains. The reason for this shift in Neriman Nüzhet's poetry is currently unknown.

Despite focusing on individualistic themes in many of her poems in *Rûbab* journal, Neriman Nüzhet did not remain entirely indifferent to the problems of her society and the condition of her country. In “Akşam ve Hilal”, the poet, who describes the Turkish flag, first portrays the ambiguity surrounding the object at the beginning of the poem and then turns directly to the flag itself. Neriman Nüzhet's poem “Hücum Günü” which is considerably longer than her other poems and written in quatrains, demonstrates the poet's intention to adopt a national approach in both form and content. In this poem, the plight of the Ottoman Empire is depicted in a rather pessimistic manner, while the exaltation of being a Turk and an Ottoman is expressed in an elevated tone. Both poems illustrate the identification of Turkishness with the Ottoman Empire. The emphasis on “six hundred years” in “Akşam ve Hilal” and the declaration “I am a Turk, I am an Ottoman” in the poem “Hücum Günü” reveal this connection. Neriman Nüzhet's poem “Şarkın Ruhı” differs from all her other works in that it describes the condition of the East, offering occasional criticisms and suggestions. It is particularly noteworthy that the East is portrayed as being deceived; this perspective suggests that the responsibility for what has occurred was sought outside.

A study encompassing Neriman Nüzhet's poems published in periodicals other than *Rûbab* could provide a holistic view of the poet's poetic approach. Such a study would both enhance our understanding of the literature of the period and enrich the body of women's literature.